

ROctet boort nieuwe bron aan

EEN SCHATKIST VOL PARTITUREN

*Het strijkoctet is een bezetting die je niet vaak tegenkomt, hoewel er prachtige muziek voor is geschreven. Toen acht bevriende strijkers uit het Radio Filharmonisch Orkest een bijzondere verzameling octetpartituren ontdekten, besloten ze **ROCTET** op te richten, het enige vaste strijkoctet van Nederland. In januari verschijnt het debuutalbum *Novoselye* ('Housewarming').*

*Tekst: MYRTHE MEESTER
Foto: HANS VAN DER WOERD*

Altvioliste Francien Schatborn was altijd een beetje jaloers op haar ouders, die samen met drie bevriende stellen een amateur-octet vormden. "Ieder jaar gingen ze twee weken naar de Provence om te musiceren en een concertje te geven. Omdat de grote componisten niet zoveel octetten hebben geschreven, waren ze op zeker moment door hun repertoire heen. Toen is de cellist van het ensemble op onderzoek gegaan, en kwam hij via een contact bij Broekmans & Van Poppel talloze prachtige, onbekende werken voor strijkoctet op het spoor, onder meer van de componisten Raff, Bargiel en Afanasyev."

SPECIALE ENERGIE

Hoewel het octet van haar ouders werd opgeheven toen haar vader overleed, heeft Schatborn altijd de wens gekoesterd om in een eigen octet te spelen. In 2016 besloot ze zeven bevriende collega's uit het Radio Filharmonisch Orkest uit te nodigen voor een eenmalig concert in een kerkje in haar woonplaats Nederhorst den Berg. "Ik heb ze gelokt met de prachtige akoestiek van die plek, want er was niet zoveel geld beschikbaar." Tijdens die eerste samenwerking als strijkoctet "bleek er meteen een klik te ontstaan, een speciaal soort energie", herinnert Joris van Rijn zich, concertmeester bij het Radio Filharmonisch Orkest. "Na afloop dachten we allemaal: goh, dat gaan we vaker doen."

Pas echt serieus werd het ensemble "toen we de enorme hoeveelheid repertoire ontdekten die het octet van Franciens ouders verzameld had, waarvan veel werken nog nooit op cd waren opgenomen. Het voelde alsof we een nieuwe bron hadden aangeboord." In hun enthousiasme boden violisten Julija Hartig en Masha Iakovleva aan om de zakelijke aspecten van hun nieuwe ensemble, ROctet (voluit: Radio Strijkoctet), op zich te nemen, waaronder de pr en de fondsenwerving voor hun eerste cd.

EXPRESSIEMOGELIJKHEDEN

Op die cd kon het eerste octet uit de muziekgeschiedenis, *Opus 20* (1825) van de destijds zestienjarige Felix Mendelssohn, niet ontbreken. "Het spelen van dit stuk maakt dat je je tien jaar jonger voelt", aldus ROctet-altviolist Frank Brakkee. "Het heeft jeugdige frisheid, zit vol energie, opwinding en mooie melodieën." Van Rijn is vooral onder de indruk van de manier waarop Mendelssohn de muziek onder de acht instrumenten heeft verdeeld. "Meestal speel je in vier duo's,

maar soms laat hij vier violen hetzelfde spelen; dan heb je een soort vioolgroep. Er komen ook kleine trio'tjes in voor, en er zijn momenten waarop je als traditioneel kwartet speelt, zodat de overige vier spelers niets hoeven te doen. Ook zit er een thema in waarvan iedereen slechts één noot speelt; dan gaat de muziek als een soort waaier van links naar rechts. Je hebt bijzonder veel expressiemogelijkheden als octet, en Mendelssohn weet die ten volle te benutten."

Het tweede strijkoctet op de cd, *Opus 11* van Sjostakovitsj, is minder bekend. "Het stamt uit 1925, het eind van Sjostakovitsj' conservatoriumperiode, toen hij nog niet werd tegengehouden door de autoriteiten en dus lekker kon experimenteren", vertelt Van Rijn. "Het eerste deel is gecomponeerd voor een bevriende dichter die zelfmoord had gepleegd, en is heel donker en zwart van sfeer. In het boze, sarcastische tweede deel komt een passage voor waar vier violen en twee alt'en op een halve toonafstand van elkaar één thema spelen, wat natuurlijk ontzettend gaat schuren. Dat is niet geschreven om heel mooi te zijn, maar indruk maakt het wel."

V.l.n.r.: Dimiter Tchernookov, Francien Schatborn, Anneke Janssen, Masha Iakovleva, Julija Hartig, Frank Brakkee, Joris van Rijn en Eveline Kraayenhof

INWIJDINGSRITUEEL

Het album van ROctet ontleent zijn titel *Novoselye* ('Housewarming') aan het gelijknamige dubbelkwartet van de onbekende Russische componist Nikolay Afanasyev (1820-1898), waarvan ze de partijen aantreffen in de collectie van Schatborns ouders. "Het is nooit eerder op cd uitgebracht, dus wij hebben de primeur", zegt Hartig enthousiast. Omdat ze zelf uit Servië komt en vertrouwd is met typische Balkanritmes, kon ze de andere leden van ROctet helpen om de vele vijfkwartsmaten in het stuk van Afanasyev beter aan te voelen. "Daar kunnen wij Nederlandse boerenpummels veel van leren", lacht Van Rijn. "*Novoselye* zit trouwens niet alleen vol aanstekelijke volksmelodieën, maar kent ook een langzaam, melancholisch derde deel, waarin je de grootsheid van het Russische landschap hoort, die als een soort last op je schouders drukt."

Omdat *Novoselye* verwijst naar een inwijdingsritueel, vonden de leden van ROctet het unaniem een geschikte titel voor hun eerste album. Op de volgende cd hopen ze weer een bekende compositie, "bijvoorbeeld het meesterlijke *Octet* van Enescu", met een minder bekend werk te combineren. "Maar we willen ook opdrachten gaan geven aan hedendaagse componisten", aldus Schatborn, "zodat ons ensemble bijdraagt aan de totstandkoming van nieuw repertoire voor deze bijzondere bezetting." «

ROctet (voluit: Radio Strijkocet), het enige vaste strijkocet van Nederland, is in 2016 opgericht door acht strijkers uit het Radio Filharmonisch Orkest: violisten Joris van Rijn, Dimiter Tchernookov, Julija Hartig en Masha Iakovleva, altviolisten Francien Schatborn en Frank Brakkee en cellisten Eveline Kraayenhof en Anneke Janssen.

ROctet - Novoselye ('Housewarming'), Afanasyev, Sjostakovitsj, Mendelssohn-Bartholdy, Challenge Records CC 72822